

– курсових коливань, зміни вартості сировини, податкових змін – на витрати та фінансову стабільність підприємства.

Реалізація зазначених заходів потребує не лише технічного переоснащення облікової інфраструктури, але й інвестицій у розвиток людського капіталу. Підготовка кваліфікованих кадрів, які володіють знаннями у сфері аналітики, контролінгу, прогнозування та роботи з програмними засобами, є необхідною умовою ефективного управління витратами.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, слід зазначити, що удосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення управління витратами виноробного підприємства в умовах воєнного стану має здійснюватися на основі комплексного, інноваційного та адаптивного підходу. Це забезпечить зниження витрат, підвищення економічної стійкості, посилення конкурентоспроможності підприємства як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Список використаних джерел

1. Zhang C., Rosentrater K.A. Estimating Economic and Environmental Impacts of Red-Wine-Making Processes in the USA. *Fermentation* 2019. 5. 77. <https://doi.org/10.3390/fermentation5030077>.
2. Fragoso R., Vieira A. A. C. Efficiency analysis of the Portuguese wine industry using accounting and operational metrics. *Results in Engineering*. 2022. Vol. 14. Article 100389. – DOI: 10.1016/j.rineng.2022.100389.
3. Євтушевська О.О., Хамардюк А.Б. Особливості обліку і аналізу витрат діяльності на підприємствах виноробної галузі. *Food Industry Economics*. 2018. № 10 (1). С. 81-86.

Єрмолаєва М. В.,

канд. екон. наук, доцент

кафедри обліку і оподаткування

Дудник О. М.,

здобувач вищої освіти 1 курсу освітнього рівня «Магістр»

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

НЕТОВАРНА ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ: ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ У ЗВІТНОСТІ

Нетоварна дебіторська заборгованість є важливою складовою системи розрахунків підприємства, яка не пов'язана безпосередньо з реалізацією товарів, робіт або послуг. Вона охоплює заборгованість за авансами, претензіями, з підзвітними особами, по податках, штрафних тощо. У сучасних умовах, особливо в період економічної нестабільності та

воєнного стану, правильне ведення обліку нетоварної дебіторської заборгованості набуває стратегічного значення для забезпечення достовірності фінансової звітності.

Для потреб фінансового обліку нетоварну дебіторську заборгованість можна класифікувати наступним чином:

- заборгованість бюджету з питань переплати податків та очікуваного податкового відшкодування;
- розрахунки з підзвітними особами;
- розрахунки з іншими дебіторами за штрафами, компенсаціями, судовими претензіями;
- розрахунки з працівниками з питань переплати заробітної плати, тощо.

За термінами погашення нетоварну дебіторську заборгованість можна класифікувати на коротко- і довгострокову; за характером виникнення – взаєморозрахунки, розрахунки з бюджетом, аванси, претензії; за можливістю повернення – визнана, сумнівна, безнадійна.

В обліку для відображення нетоварної дебіторської заборгованості зазвичай використовують рахунок 37 з відповідними субрахунками за видом заборгованості. Якщо ж виникла дебіторська заборгованість за податками, то вона буде відображена у вигляді дебетового сальдо по субрахунку 641 при переплаті податків або при наявності податкового кредиту.

У фінансовій звітності нетоварна дебіторська заборгованість відображається у ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» у другому розділі активу по статті «Інша поточна дебіторська заборгованість». Якщо у підприємства виникла переплата по податкам або податковий кредит, то така заборгованість наводиться в тому ж розділі по статті «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом». Слід зазначити, що по одному з податків може бути переплата, а по іншим – зобов'язання. Внаслідок цього по рахунку 64 може виникати розгорнуте сальдо, дебетове буде відображено в активі, кредитове – в пасиві.

Крім Балансу дані про дебіторську заборгованість наводяться у розділі IX Приміток. Дебіторська заборгованість тут відображається за термінами непогашення. На нашу думку, у примітках доречно наводити нетоварну дебіторську заборгованість не лише за термінами непогашення, а й за її видами, що надасть більш детальну інформацію про стан розрахунків підприємства з дебіторами.

З початком повномасштабної агресії РФ в Україні запроваджено воєнний стан, що призвело до певних особливостей в обліку нетоварної дебіторської заборгованості, зокрема:

- у суб'єктів господарської діяльності збільшилася кількість авансових платежів оскільки порушені основні ланцюги постачання;

- почастишали випадки неповернення авансів що вимагає визнання втрат і створення резервів;

- пільги та мораторії на нарахування штрафів можуть суттєво змінювати методику обліку претензій;

- частина дебіторської заборгованості може бути визнана безнадійною у зв'язку з зруйнуванням активів чи евакуацією підприємств.

Слід зауважити, що облік нетоварної дебіторської заборгованості має певні проблеми:

- дотепер існує складність в документальному оформленні підтвердження окремих операцій:

- можуть виникати неузгодженості обліку розрахунків у постачальника та його контрагентів;

- несвоєчасне резервування заборгованості призводить до спотворення фінансової звітності.

Для подолання зазначених проблемних моментів підприємствам слід запроваджувати автоматизовані системи контролю розрахунків, регулярно, не рідше одного разу на квартал, проводити інвентаризацію нетоварної дебіторської заборгованості, відкривати додаткові аналітичні рахунки на рахунку 37.

Отже, нетоварна дебіторська заборгованість є відображенням фінансових ризиків, комунікаційної дисципліни та рівня організації обліку на підприємстві. Її правильне ведення - запорука прозорості та достовірної фінансової звітності, особливо в умовах невизначеності й кризових обставин.

Список використаних джерел

І.Єрмолаєва М. В., Мойсієнко С. П. Розрахунки сільськогосподарських товаровиробників з покупцями та замовниками. Імплементация інновацій обліково-аналітичного забезпечення сталого розвитку сучасного бізнесу : тези доп. І Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (Харків, 22 березня 2018 р.). Харків : ХДУХТ, 2018. С. 75-76. URL: <http://dSPACE.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/1432/1/%d0%%d0%b5%d1%80%d0% b5%d0%b%b4%d1%83%d1%85 %d1%82%202018-split-merge.pdf>.